

Utlåtande

Social- och hälsovårdsministeriet

Ärende: Begäran om utlåtande angående utredning om samordning av den finländska bosättningsbaserade sociala tryggheten och kraven enligt EU-lagstiftningen, 25.06.2014, STM023:00/2014. Utlåtande ges av SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder tillsammans med Finlands Svenska Handikappförbund (FSH). SAMS består av Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, Finlands Svenska Synskadade, Svenska hörsselförbundet och Psykosociala förbundet,

Hänvisning: Begäran om utlåtande, 25.06.2014, STM023:00/2014

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) och Finlands Svenska Handikappförbund (FSH) tackar för möjligheten att ge utlåtande angående utredning om samordning av den finländska bosättningsbaserade sociala tryggheten och kraven enligt EU-lagstiftningen. SAMS och FSH ger sitt utlåtande, eftersom reformen är av betydelse för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Enligt WHO beräknas det att omkring 15 % av den totala befolkningen har någon form av funktionsnedsättning, på grund av detta är det viktigt att se till att den fria rörligheten och den sociala tryggheten förverkligas för personer med funktionsnedsättning. Att den fria rörligheten för personer med funktionsnedsättning förverkligas är även viktigt för att Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) skall uppfyllas, speciellt med hänsyn taget till rätten till personlig rörlighet, rätten att leva självständigt och delta i samhället, rätten till tillgång till information, rätten till hem och boende. Om man dessutom beaktar personer med långvarig psykisk ohälsa finns det cirka 45 000 personer i Finland som behöver någon form av service, vård med mera för personer med funktionsnedsättning på svenska, den sociala tryggheten har även stor betydelse för denna grupp, för att den fria rörligheten skall förverkligas.

Samordningen av den sociala tryggheten och kraven enligt EU-lagstiftningen

För att uppnå fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning och därigenom förverkliga CRPD och EU-rättens mål om fri rörlighet och social trygghet, skall:

- Personer med funktionsnedsättning, även i verkligheten få **rätt** till fri rörlighet. Med det menas att funktionsnedsättningen inte får utgöra ett hinder för fri rörlighet, utan personer med funktionsnedsättning skall i praktiken så långt det går vara likställda med personer utan funktionsnedsättningar när det gäller fri rörlighet och social trygghet. På grund av ovanstående kan tillgången till social trygghet, vård, service med mera vara avgörande för personen med funktionsnedsättning om det skall föreligga fri rörlighet för denne, det vill säga den sociala tryggheten utgör i vissa fall en utgångspunkt för att det skall föreligga fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning.
- Personer med funktionsnedsättning få den sociala trygghet, vård, service med mera, som behövs där personen med funktionsnedsättning är, det vill säga tillgången till den sociala trygghet, vården, servicen med mera skall vara tillgänglig där personen är.
- Rätten att ta med sig social trygghet, vård, service, med mera från Finland utökas för att personer med funktionsnedsättning skall få fri rörlighet och för att CRPD och EU-rättens mål om fri rörlighet och social trygghet skall förverkligas.
- För utökandet av den fria rörligheten, skall personer med funktionsnedsättning få den sociala trygghet, service, vård med mera som behov finns för, i det land de är i. Detta förbättrar möjligheten för fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning, genom att den sociala tryggheten tryggas.
- Personer med funktionsnedsättning skall ha möjlighet att få specialistvård i ett annat land, exempelvis när specialistvården inte är tillgänglig i Finland eller inte ges som vård i Finland. För att detta skall uppnås, förespråkas rätt till förskottsbeslut om ersättning för resor, vård, service med mera, för att den fria rörligheten skall uppnås och den sociala tryggheten uppfyllas.
- Det upprätthållas hög nivå på social trygghet, vård, service, med mera. Det är viktigt att se till att nivån i det stora hela inte sänks för någon. Viktigt är att utveckla den sociala tryggheten, vården, servicen med mera till en kvalitativt och kvantitativt bättre nivå, så att alla får det bättre.
- Förmåner ges som bidragsförskott, utifrån personens behov, så att personer med funktionsnedsättning kan utnyttja den fria rörligheten, i sådan utsträckning att den möjliggör att den fria rörligheten uppfylls i enlighet med CRPD och EU-rättens mål om fri rörlighet och

social trygghet. (Angående bidragsförskott hade kostnaderna ändå oftast funnits där även om personen inte hade beslutat att utöva sin fria rörlighet. Myndigheter avtalar mellan myndigheter om bidragsförskottets fördelning, det vill säga vem som i slutändan står för räkningen, utan att bidragstagaren/förmånstagaren betungas av detta.)

- För att underlätta fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning, skall long-term care benefits med mera införas i sitt hela innehåll och i sin hela utsträckning, för att den sociala tryggheten och den fria rörligheten skall förverkligas för alla. Det är viktigt att personer med funktionsnedsättning får rätt att studera och verka i det internationella samhället, för att CRPD och EU-rättens mål om fri rörlighet och social trygghet skall uppfyllas
- Den svenskspråkige individens rättigheter gällande social trygghet, vård, service med mera, skall utökas, för att svenskspråkiga personer även i verkligheten skall uppnå fri rörlighet och social trygghet.

FN konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)

Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD)), fastställer att personer med funktionsnedsättning har rätt till fri rörlighet, rätt till frihet att välja bostadsort, rätt att leva självständigt och delta i samhället, rätt till tillgång till information, rätt till hem och boende. För att detta skall uppnås skall CRPD, beaktas vid samordningen av den sociala tryggheten och kraven enligt EU-lagstiftningen.

Enligt CRPD är syftet att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde. Vidare lyfts det fram att personer med funktionsnedsättning innefattar bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra. För att undvika diskriminering på grund av funktionsnedsättning, så att åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av funktionsnedsättning inte uppstår, utan att fullständigt och faktiskt deltagande samt inkludering i samhället uppstår, skall den sociala tryggheten utökas så att fri rörlighet uppstår även för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att respekten för olikheter och acceptandet av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten uppfylls och blir en naturlig del i samhället, detta gäller även den sociala tryggheten och den fria rörligheten.

Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

15.9.2014

Tor Wernér

Ordförande,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Nina af Hällström

verksamhetsledare,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Sakkunniga: Cecilia Magnusson, SAMS, juridisk ombud, VH